

Красношарка В.В.
доцент НТУУ «КПІ»

Конопчук Д.А.
магістрант НТУУ «КПІ»

ВОЗВРАТНЫЙ ЛИЗИНГ КАК СПОСОБ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ОБОРОТНЫХ СРЕДСТВ НА ПРЕДПРИЯТИИ

В процессе данного исследования проанализирована целесообразность привлечения оборотных средств за счет возвратного лизинга. Исследовано развитие лизинговых отношений в Украине. Выявлены тенденции по изменению количества договоров лизинга и установлено, что их общая стоимость, несмотря на это, постоянно росло.

Ключевые слова: лизинг, возвратный лизинг, оборотные средства, экономический эффект.

Krasnoshapka V.V.
associate professor of NTU «KPI»

Konopchuk D.O.
undergraduate NTU «KPI»

LEASEBACK AS A WAY OF RAISING WORKING CAPITAL FOR THE COMPANY

In the course of this research analyzed the feasibility of attracting working capital by using the leaseback. Studies the development of leasing in Ukraine. Tendencies to change the number of lease agreements and found that their total value, despite this, has steadily increased.

Keywords: leasing, lease back, running costs, economic impact.

Круш П.В.
к.е.н., професор НТУУ «КПІ»
Тихомиров О.М.
магістрант НТУУ «КПІ», ФММ

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто та проаналізовано основні підходи до визначення сутності фінансового потенціалу підприємства. Обґрунтовано їх переваги та недоліки. На цій основі запропоновано комплексне визначення фінансового потенціалу підприємства та охарактеризовано його ознаки.

Ключові слова: комплексний підхід, ресурсний підхід, функціонально-результативний підхід, фінансовий потенціал, ресурси, можливості, інтереси.

Вступ. Практика господарювання вітчизняних підприємств свідчить, щозначна їх частина перебуває у кризовому стані, який характеризується як негативною динамікою впливу факторів зовнішнього середовища (економічних, політичних, соціальних), так і відсутністю кращої практики організації своєї фінансово-господарської діяльності. Насамперед, це проявляється у негативній динаміці показників фінансового стану, втрати фінансової незалежності та пошуку постійної підтримки у державних інститутів.

На наш погляд, запорукою успішної діяльності підприємств, їх виходу із зтяжної кризи та налагодження процесів управління результатами фінансово-господарської діяльності, покращення фінансових показників є формування та підтримка відповідного фінансового потенціалу як важливої складової економічного потенціалу підприємств.

Питання сутності фінансового потенціалу, його структури та значення у діяльності підприємств розглядають у своїх працях такі дослідники, як: Лосєва С.А. [4], Назаренко А.С. [5], Калишенко В.О. [1], Кунцевич В.О. [3] та ін.

Проте, не зважаючи на вагомий внесок вказаних авторів у дослідження фінансового потенціалу, все ще дискусійними залишаються питання щодо його природи, основних ознак, джерел та напрямів реалізації.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд та узагальнення теоретичних підходів до сутності фінансового потенціалу підприємства, а також визначення на цій основі його ключових ознак.

Результати дослідження. Дослідження літературних джерел, присвячених дослідженню фінансового потенціалу, дає підстави стверджувати, що на сьогоднішній день не існує загально прийнятого його визначення. Серед ряду основних, які найчастіше зустрічаються, можна виділити наступні (табл. 1).

Їх аналіз дає можливість припустити, що у основі дослідження сутності фінансового потенціалу лежить загальне розуміння потенціалу. І поряд з цим, воно закладає засади для виділення відповідних теоретичних підходів, які мають визначальними ті чи інші його ознаки. У табл. 2 виділені зазначені теоретичні підходи, їхнє бачення сутності фінансового потенціалу, переваги та недоліки.

Порівняння обох таблиць дає можливість зазначити, що наразі більш поширеним у літературі є ресурсний підхід до розуміння сутності фінансового потенціалу підприємства. Проте, він же є і найбільш обмеженим з точки зору практичного використання для підвищення результативності діяльності підприємства з таких причин: відсутність розмежування його спожитої і наявної форм, статичність, обмежене розуміння потенційних фінансових можливостей, короткостроковий період

аналізу, складність у охопленні максимально можливих та важливих (раціонально обгрунтованих) інструментів управління [6].

Таблиця 1

Визначення поняття «фінансовий потенціал підприємства»[1 – 5]

№ п/п	Автор	Визначення
1	Лосєва С.А., Зубкова В.І., Накивайло А.В.	Склад фінансових ресурсів підприємства, що дозволяють йому здійснювати ефективну господарську діяльність.
2	Пузирьова П.В.	Сукупність фінансових ресурсів, які дають змогу забезпечити визначений стратегічний напрямок розвитку підприємства.
3	Назаренко А.С.	Це фінансові можливості підприємства, які формуються за наявності різного роду ресурсів під впливом зовнішнього оточення та внутрішньої структури підприємства та можуть бути реалізовані за допомогою діяльності персоналу та системи управління.
4	Бикова В.Г.	Сукупність фінансових ресурсів, що беруть участь у виробничо-господарській діяльності; він характеризується можливістю їхнього залучення для фінансування майбутньої діяльності й певних стратегічних напрямів розвитку підприємства.
5	Кунцевич В.О.	Здатність до оптимізації фінансової системи із залученням та використанням фінансових ресурсів.
6	Мойсеєнко І П., Мачкур Л.А.	Потенціал, що визначає конкурентоздатність підприємства, можливості ділового співробітництва, оцінює, наскільки гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів у фінансовому та виробничому відношеннях.

Проте, на нашу думку, і використання функціонально-результативного підходу як базового для розуміння сутності фінансового потенціалу, є обмеженим, оскільки тут кут зору концентрується не стільки на його ознаках, скільки на управлінському процесі та нечітко сформульованих прихованих можливостях до його реалізації, а іноді і їхніх джерел.

З цих позицій більшою наповненістю щодо врахування різних ознак фінансового потенціалу, які можуть його характеризувати, на нашу думку, є комплексний підхід. Він виступає своєрідним синтезом ресурсного та функціонально-результативного підходів і забезпечує розуміння того, що фінансовий потенціал: виступає складовою економічного потенціалу підприємства; у своїй основі містить оцінку наявних фінансових ресурсів, розуміння джерел потенційних ресурсів та необхідності їх використання; має динамічну структуру; залежить від ефективності управлінських процесів щодо його формування, накопичення, реалізації та відтворення; необмежений короткостроковими часовими межами та орієнтований на оптимальне співвідношення і реалізацію оперативних та стратегічних цілей розвитку.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика теоретичних підходів до визначення сутності «фінансового потенціалу» [6; 7]

Підхід	Визначення сутності фінансового потенціалу	Переваги	Недоліки
Ресурсний	Фінансовий потенціал розглядається як сукупність наявних у підприємства фінансових ресурсів.	Фінансовий потенціал визначає можливості підприємства щодо більш ефективного використання наявних, так і прихованих фінансових ресурсів.	Фінансові ресурси лише створюють умови для нормального процесу виробництва та його постійного зростання, що визначає конкурентоспроможність підприємства.
Функціонально-результативний	Фінансовий потенціал підприємства визначається переважно процесом фінансового управління, яке здатне організувати постійний розвиток підприємства на основі використання інструментів фінансового управління, якісного обліку тощо.	Направлений саме на реалізацію прихованих можливостей підприємства, що здатні забезпечити йому економічні вигоди в майбутньому.	Не дає чіткого уявлення за допомогою чого можуть бути реалізовані ці приховані можливості.
Комплексний	Підхід, який при визначенні фінансового потенціалу базується на поєднанні таких компонентів, як: фінансові ресурси підприємства, їх можливості приносити економічні вигоди, необхідність ефективної системи управління ними та забезпечення процесів їх відтворення.	Містить у собі закономірне поєднання інструментів покращення фінансового стану підприємства (наявних та прихованих фінансових ресурсів), системи ефективного управління цими інструментами.	Детально не визначає об'єднанні компоненти.

Також варто наголосити і на тому, що два останні підходи сукупно забезпечують розуміння того, що, по-перше, більш точним є визначення фінансового потенціалу підприємства, яке враховує не тільки наявні у матеріальній або нематеріальній формі фінансові ресурси підприємства, але й необхідність організації ефективного їх управління для досягнення максимально ефективного фінансового результату; і, по-друге, принциповою відмінністю між термінами «ресурси» та «потенціал» є те, що ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал окремого господарюючого суб'єкта, є невід'ємним від нього, зокрема від процесу його функціонування [6; 7].

В той же час, на наш погляд, з метою більш точного відображення сутнісних ознак фінансового потенціалу, слід вказати і на такі, як: нерозривна єдність з іншими потенціалами, які входять у структуру економічного потенціалу підприємства, насамперед, інноваційним, кадровим, виробничим, ресурсним, організаційно-управлінським, а також полісистемність у частині його входження у структуру фінансових потенціалів більш складних систем (території, регіону, національної економіки); орієнтація на задоволення інтересів та потреб підприємства і зацікавлених сторін; здатність закладати засади для накопичення і нарощення відповідних резервів фінансових ресурсів та можливостей і на цій основі забезпечення не лише простого, а й розширеного відтворення (розвитку); чітка прив'язка до конкретних моделей управління на основі оцінки його стану; залежність від параметрів внутрішнього та зовнішнього середовища.

Таким чином, можна дати наступне визначення *фінансового потенціалу підприємства* – це складова економічного потенціалу підприємства, яка відображає його здатність забезпечувати динамічний розвиток, зростання та задоволення інтересів у коротко- і довгостроковому періодах, отримання запланованих економічних вигід (благ) шляхом трансформації власних та залучених фінансових ресурсів іздібностей у фінансові можливості на основі раціональних управлінських впливів.

Висновки. Визначення сутності фінансового потенціалу підприємства є важливою теоретико-прикладною задачею, вирішення якої закладає засади для ефективного та раціонального використання фінансових ресурсів і здібностей підприємства, подолання різноманітних труднощів у процесі діяльності і можливості для підвищення міцності, стійкості та конкурентоспроможності.

Серед підходів, які розкривають сутнісні ознаки фінансового потенціалу підприємства (ресурсний, функціонально-результативний і комплексний), доцільно як базовий виділити комплексний, оскільки він дозволяє врахувати такі з них, як: системний характер, динамічність, відтворювальна структура, орієнтація на результат, просторово-часова різноманітність з позицій джерел і напрямів формування, накопичення, реалізації, залежність від параметрів зовнішнього та внутрішнього середовища, врахування закономірностей реалізації економічних інтересів, чітка прив'язка до конкретних моделей управління та ін.

Список використаних джерел

1) Калишенко В.О. Уточнення сутності категорії «фінансовий потенціал підприємства» / В.О. Калишенко, Н.Т. Давтян // Актуальні проблеми економіки, 2010. – №4. – С. 27-32 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.rusnauka.com/34_NIEK_2010/Economics/75229.doc.htm].

2) Костевич О.Д. Фінансовий потенціал як фактор сталого розвитку підприємства / О.Д. Костевич // Актуальні проблеми економіки, 2006. – №7. – С. 110-117 // [Електронний ресурс] – Режим доступу [http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Vcndtu/2010_43/32.htm].

3) Кунцевич В.О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки/ В.О. Кунцевич //Актуальні проблеми економіки, 2004. – №7. – С. 123-130.

4) Лосева С. А. Финансово-инвестиционный потенциал предприятия и его влияние на управление инвестициями. / С.А. Лосева, В.И. Зубова, А.В. Накивайло // Актуальные проблемы экономики, 2003. – №2. – С. 43-51 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://librar.org.ua/sections_load.php?s=business_economic_science&id=7600].

5) Назаренко А.С. Теоретичні підходи до визначення сутності економічної категорії «фінансовий потенціал підприємства» / А.С. Назаренко // Економіка фінанси і право, 2009. – №8. – С. 22-29.

6) Маслиган О.О. Сутність фінансового потенціалу виробничого підприємства як економічної категорії / О.О. Маслиган // Актуальні проблеми економіки, 2012.–№9. – С. 17-23 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2009_24/masligan.pdf].

7) Мойсеєнко І.П. Аналіз фінансового потенціалу підприємства. / І.П. Мойсеєнко, Л.А. Мачкур // НУ «Львівська політехніка», 2006. – Вип.16.2. – С. 201-206.

Круш П.В.

к.э.н., профессор НТУУ «КПИ»

Тихомиров О.М.

студент ФММ НТУУ «КПИ»

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ ПО ПОНИМАНИЮ СУЩНОСТИ ФИНАНСОВОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье рассмотрены и проанализированы основные подходы к определению и оценке финансового потенциала предприятия. Обоснованы их преимущества и недостатки. На этой основе предложено комплексное определение финансового потенциала предприятия и охарактеризованы его признаки

Ключевые слова: комплексный подход, ресурсный подход, функционально-результативный подход, финансовый потенциал, ресурсы, возможности, интересы.

Krush P.V., Tihomirow O.M.

THEORETICAL APPROACHES TO UNDERSTANDING THE NATURE ENTERPRISE FINANCIAL CAPACITY

The article examines and analyzes the main approaches to identify and evaluate the financial potential of the company. Justified their advantages and disadvantages. On this basis, proposed a comprehensive definition of the financial potential of the company and described his symptoms

Keywords: integrated approach, resource approach, functional approach, financial potential, resources, capabilities, interests.

Олефір В.К.
к.е.н., с.н.с. ДУ ІЕПр НАНУ

МОДЕЛЬ КРЕДИТНОЇ ЕКСПАНСІЇ

Розглянуто особливості кредитної експансії в умовах ринкової економіки. Викладено теоретичну модель кредитної експансії на основі банківської системи з частковим резервуванням. Запропоновано заходи щодо запобіганню негативних наслідків кредитної експансії.

Ключові слова: кредитна експансія, банківська система з частковим резервуванням, антикризова політика

Вступ. Характерною ознакою вітчизняної економіки є нестійка динаміка економічного зростання. Періоди поживлення економічної активності чергуються із періодами економічного спаду і стагнації. Після депресії 90-х років (1992-1999 рр.), яка мала перехідний, трансформаційний характер, призупинення темпів економічного зростання та економічні спади мали місце у 2002 р., 2005-2006 рр., 2008-2009 рр., 2012-2013 рр. У першому кварталі 2014 р. було зафіксовано спад у промисловості і зовнішній торгівлі, застій у будівництві і на транспорті.

Періодичні економічні спади в народному господарстві викликані в основному зовнішніми факторами. В цих умовах першочерговим завданням економічної політики є активізація внутрішніх чинників економічного зростання. Одним із методів такої активізації є збільшення кредитування економіки, зокрема, за рахунок зменшення облікової ставки Національного банку України.

Збільшення кредитування економіки або кредитна експансія позитивно впливає на економічні процеси при умові, якщо в якості кредитних ресурсів використовуються реальні заощадження. Під реальними заощадженнями будемо розуміти кошти населення, які воно планує витратити на придбання споживчих товарів і послуг у віддаленій перспективі. Так само до реальних заощаджень можна віднести інвестиційні кошти, які з певних причин не вкладаються підприємцями у справу, а накопичуються впродовж певного періоду часу. Реальні заощадження, як правило, акумулюються на строкових депозитах комерційних банків.

Реальні заощадження в першу чергу використовуються комерційними банками в якості кредитних ресурсів, що стимулює ділову активність без ризику виникнення економічних криз. Але кількість реальних заощаджень завжди обмежена, а інколи і зовсім незначна. В цих умовах комерційні банки з метою отримання максимальних прибутків можуть вдаватись до авантюрних дій шляхом збільшення обсягів кредитування за рахунок нереальних заощаджень. Під нереальними заощадженнями ми будемо розуміти кошти фізичних і юридичних осіб, які тимчасово зберігаються на